

Identificació de l'expedient

Resolució del procediment sancionador núm. PS 54/2022, referent al Departament d'Educació

Antecedents

1. En data 03/02/2021, va tenir entrada a l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades un escrit d'una persona pel qual formulava denúncia contra la Unitat Escolarització Compartida de la Fundació Privada Obra Social Comunitària Bellvitge (en endavant, UEC Girona de la Fundació Oscobe).

Com a premissa, cal indicar que les unitats d'escolarització compartida (UEC) complementen els recursos propis dels centres educatius d'educació secundària (ESO), en tan que són un recurs extern per aquells alumnes que presenten alguna dificultat d'adaptació al seu centre d'educació secundària, i als quals se'ls ofereix poder seguir els ensenyaments d'ESO en una UEC.

La persona denunciant (...)de la Fundació Oscobe) exposava en el seu escrit que des de l'UEC Girona de la Fundació Oscobe, la qual actuava sota l'empara de "Oscobe-Escola Noves Tendències-UEC Girona, Unió Temporal Empreses" (UTE formada per la UEC Girona de la Fundació Oscobe i l'Escola Noves Tendències on els alumnes farien les pràctiques formatives), s'havia demanat dades personals als pares dels alumnes atesos en l'UEC Girona (número compte bancari, nom i cognoms i DNI), per tramitar unes ajudes pel transport escolar, sense abans haver-los fet efectiu el dret a la informació relatiu a les dades personals, previst a la normativa de protecció de dades. Així mateix, la persona denunciant, exposava que un cop obtingudes les dites dades personals, s'arxivaven "en carpetes a l'abast de qualsevol persona, sense cap mena de seguretat".

D'altra banda, la persona denunciant, també afegia que les dades recollides eren "incloses dins un programa de gestió informàtica", un software, a nom de l'empresa E.J.Brot Serveis Integrals de Jardineria SLU empresa d'inserció social pertanyent a la Fundació Oscobe (en endavant, EL BROT), i que durant el mes de gener de 2021 s'haurien traspasat aquestes dades a l'Associació Coordinadora d'entitats Sinergia Social (en endavant SINERGIA), sense haver-ho comunicat a les persones afectades. A aquest respecte, cal indicar que les mencions que es fan en aquest apartat de la denúncia en relació amb l'empresa EL BROT i SINERGIA, són conductes que la persona denunciant ja havia denunciat en el marc de la informació prèvia núm. IP 406/2020, les quals van ser objecte d'anàlisi i arxiu a l'apartat "Fets denunciats no imputats" de l'acord d'iniciació del PS 9/2022, referent a la Fundació Oscobe.

2. L'Autoritat va obrir una fase d'informació prèvia (núm. IP 51/2021), d'acord amb el que preveu l'article 7 del Decret 278/1993, de 9 de novembre, sobre el procediment sancionador d'aplicació als àmbits de competència de la Generalitat, i l'article 55.2 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques (d'ara endavant, LPAC), per determinar si els fets eren susceptibles de motivar la incoació d'un procediment sancionador.

3. En aquesta fase d'informació, en data 14/04/2021 es va requerir l'entitat denunciada perquè informés, entre d'altres, sobre el següent:

- si efectivament es varen sol·licitar les dades bancàries dels representant legals dels alumnes, i en tal cas, la data (o el període entre dates) en la qual es van sol·licitar, així com, les dades personals que se sol·licitaven.
- la base jurídica que legitimaria el tractament de les mencionades dades personals, i en concret, si aquest tractament es legitimaria pel consentiment de la persona interessada.
- si en el moment de la recollida de les dades de caràcter personal es va donar compliment al dret d'informació.
- les mesures de seguretat implementades per tal d'evitar que terceres persones no autoritzades puguin accedir a les dades personals contingudes en fitxers no automatitzats (format paper) de quin tractament sigui responsable l'entitat.

4. En data 16/04/2021, la Fundació Oscobe, va respondre el requeriment esmentat a través d'escrit en què exposava el següent:

- *Que la "UTE UEC PNO Girona la portem a terme per adjudicació i contracte del servei per a realització d'activitats complementàries específiques de l'Educació Secundària Obligatòria. Adreçades a l'alumnat amb necessitats educatives específiques derivades de la inadaptació al medi escolar, en unitats d'escolarització compartides (UEC) amb el Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya, número d'Expedient (...), amb una pròrroga inicial amb (...) i una pròrroga actualment en vigor del Departament d'Educació, expedient (...)."*
- *Que "Els plecs administratius de l'esmentat contracte estableixen en les Disposicions relatives als drets i obligacions de les parts, en concret a la vint-i-dosena, apartat f) el següent:
L'empresa contractista s'obliga al compliment de tot allò que estableix la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal i a la normativa de desenvolupament, amb relació a les dades personals a les quals tingui accés amb ocasió del contracte.
La documentació i la informació que es desprengui o a la qual tingui accés amb ocasió de l'execució de les prestacions objecte d'aquest contracte i que correspon a **l'Administració contractant responsable del fitxer de dades personals**, té caràcter confidencial i no podrà ser objecte de reproducció total o parcial per cap mitjà o suport. Per tant no se'n podrà fer ni tractament ni edició informàtica ni transmissió a tercers fora de l'estricta àmbit de l'execució directa del contracte."*
- *Que "Donat que el Responsable dels fitxers de dades personals és el Departament d'Educació i la nostra entitat, per tant, té la funció **d'encarregada de tractament**, totes les dades que es recullen dels alumnes o dels seus familiars es fa sempre per encàrrec d'aquesta administració responsable i seguint estrictament les seves indicacions, protocols i formularis."*
- *Que "en el cas que es sol·licitessin dades bancàries o qualsevol altre tipus de dades personals, això va ser per encàrrec de l'administració responsable."*

5. En data 09/06/2022, també en el si d'aquesta fase d'informació prèvia, l'Àrea d'Inspecció de l'Autoritat va fer un segon requeriment a la Fundació Osborne sol·licitant que, entre d'altres, aportés una còpia del contracte pel qual l'entitat UEC-Escola Noves Tendències-Fundació Oscobe (UTE UEC) hauria obtingut la condició d'encarregada del tractament per tractar dades per compte del Departament d'Educació. També, es reiterava que informés si l'entitat tenia implementades les mesures de seguretat adequades per tal d'evitar que terceres persones no autoritzades poguessin accedir a les dades personals, i en especial a les dades bancàries, contingudes en fitxers no automatitzats (format paper).

6. En data 15/06/2022, l'entitat va respondre el requeriment esmentat, a través d'escrit en què exposava que *“els fitxers no automatitzats es troben ubicats al Despatx de la Direcció, al qual només hi accedeix personal autoritzat, garantit per l'accés amb clau i alhora, en un arxivador només accessible amb clau. Alhora les esmentades claus són custodiades per la Direcció del servei.”*

Amb l'escrit de resposta, s'adjuntava una còpia del *“Contracte del servei d'atenció en unitats d'escolarització compartida (UEC) i servei d'atenció i acompanyament personalitzat en unitats d'escolarització compartida-programes de noves oportunitats (UEC -PNO) per a joves, a l'educació secundària obligatòria”*, de data 23/08/2016, entre el Departament d'Ensenyament (ara, Departament d'Educació) i l'entitat Oscobe-Escola Noves Tendències UEC Girona, Unió Temporal Empreses, del qual s'infereix que l'entitat adjudicatària del servei té la condició d'encarregada del tractament per compte del Departament d'Educació. També, aportava còpia de la resolució per la qual es prorroga el dit contracte fins al 31/05/2021.

7. En data 26/07/2022, i encara en el marc d'aquesta fase d'informació prèvia, l'Autoritat va fer un requeriment d'informació al Departament d'Educació perquè confirmés si durant el curs 2020-2021, l'entitat UEC-Escola Noves Tendències-Fundació Oscobe actuava com encarregada del tractament del Departament d'Educació pel que fa al tractament de dades personals, i en tal cas, si el Departament d'Educació feia efectiu el dret d'informació previst als articles 13 i 14 de l'RGPD a les famílies o representants legals dels alumnes que es matriculaven a l'UEC-Escola Noves Tendències, a través del lliurament del corresponent formulari on es recullen les dades personal dels alumnes i/o pares o tutors legals.

8. En data 04/08/2022, el Departament d'Educació va donar compliment a aquest requeriment per mitjà d'escrit a través del qual manifestava el següent:

- Que *“aquesta entitat tenia un contracte prorrogat per al curs 2020-21 així com per el curs 2021-22 amb un nou contracte fruit de la darrera licitació per dur a terme l'atenció a l'alumnat de la secundària obligatòria de les unitats d'escolarització compartida. Així doncs, el Departament confirma que l'entitat Escoles Noves Tendències de la Fundació Oscobe durant el curs 2020-2021 ha actuat com encarregada del tractament de les dades personals de l'alumnat”*
- Que *“El Departament no va facilitar un model que inclogués un peu informatiu sobre la protecció de dades tal com preveuen els articles 13 i 14 del RGPD per tal que aquesta entitat que presta el servei UEC es posés en contacte amb les famílies per demanar dades personals.(...)”*

- Que “*el Departament quan recapta les dades de tot l’alumnat per mitjà dels documents de preinscripció, que són les dades que els centres fan servir per a la inscripció ulterior del seu alumnat, en aquests sí que hi ha el corresponent apartat informatiu sobre protecció de dades personals.*”
- Que “*Tal com s’ha mencionat anteriorment, no s’ha proporcionat des del Departament d’Educació en relació amb l’ UEC- Escola Noves Tendències de la Fundació Oscobe un model que informés de la protecció de dades de conformitat amb l’establert als articles 13 i 14 del RGPD per al cas que aquesta UEC hagués de demanar-les. El Departament prepara el model per a tenir-lo a punt per a l’inici del proper curs 2022-2023.*”

L’entitat requerida aportava juntament amb l’escrit una model genèric del formulari de “*Sol·licitud de preinscripció a ensenyaments de segon cicle d’educació infantil, educació primària i educació secundària obligatòria en centres educatius sufragats amb fons públics. Curs 2020-2021*”, la clàusula del dret d’informació de la qual s’indica que la finalitat del tractament serà “*Tramitar i resoldre els processos d’admissió dels alumnes en els centres educatius sufragats amb fons públics.*”

9. En data 22/09/0000, la directora de l’Autoritat Catalana de Protecció de Dades va acordar iniciar un procediment sancionador contra el Departament d’Educació per la presumpta infracció prevista a l’article 83.5.b) en relació amb l’article 13, ambdós del Reglament (UE) 2016/679 del Parlament Europeu i del Consell, de 27 d’abril, relatiu a la protecció de les persones físiques pel que fa al tractament de dades personals i a la lliure circulació d’aquestes (en endavant, RGPD). Així mateix, va nomenar persona instructora de l’expedient la senyora (...), funcionària de l’Autoritat Catalana de Protecció de Dades. Aquest acord d’iniciació es va notificar a l’entitat imputada en data 23/09/2022.

10. L’acord d’iniciació explicitava els motius pels quals no es va efectuar cap imputació respecte a la resta de fets denunciats, i en concret, allò relatiu als fets que la persona denunciant exposava en relació amb l’UEC Girona de la Fundació Oscobe.

Al respecte, pel que fa als fets denunciats sobre una possible vulneració de la seguretat de les dades per part de l’UEC Girona de la Fundació Oscobe, a l’acord d’iniciació s’indicava que la persona denunciant no aportava cap prova o element que corroborés les seves manifestacions; les quals, val a dir, foren desmentides per l’entitat que, en resposta al requeriment d’aquesta Autoritat, va detallar les mesures que tenia adoptades per tal de salvaguardar la seguretat de les dades en formats no automatitzats. D’altra banda, pel que fa a la queixa sobre una eventual comunicació de les dades personals gestionades per l’UEC Girona de la Fundació Oscobe a d’altres empreses (EL BROT i SINERGIA), aquestes són conductes que la persona denunciant ja havia denunciat en el marc de la informació prèvia núm. IP 406/2020, les quals van ser objecte d’anàlisi i arxiu a l’apartat “Fets denunciats no imputats” de l’acord d’iniciació del PS 9/2022, referent a la Fundació Oscobe, al qual l’acord d’iniciació del present procediment sancionador es remet per resoldre arxivar, de nou, els mateixos fets denunciats.

11. A l’acord d’iniciació es concedia a l’entitat imputada un termini de 10 dies hàbils per formular al·legacions i proposar la pràctica de proves que considerés convenientes per defensar els seus interessos. Aquest termini s’ha superat amb escreix i no s’han formulat al·legacions.

Fets provats

El Departament d'Educació (responsable del tractament), a través de la UTE "Oscobe-Escola Noves Tendències- UEC Girona" a la qual li va adjudicar el servei d'atenció en unitats d'escolarització compartida (UEC) per a joves de l'educació secundària obligatòria (encarregada del tractament), durant el curs 2020-2021, no va fer efectiu el dret d'informació quan va recollir les dades dels familiars o tutors legals dels alumnes atesos a l'UEC Girona de la Fundació Oscobe, en el marc d'una activitat de tractament diferent a la indicada en el formulari general de sol·licitud de preinscripció a ensenyaments de l'ESO.

Fonaments de dret

1. Són d'aplicació a aquest procediment el que preveuen l'LPAC, i l'article 15 del Decret 278/1993, segons el que preveu la DT 2a de la Llei 32/2010, de l'1 d'octubre, de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades. De conformitat amb els articles 5 i 8 de la Llei 32/2010, la resolució del procediment sancionador correspon a la directora de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades.
2. D'acord amb l'article 64.2.f) de l'LPAC i de conformitat amb el que s'indica a l'acord d'iniciació d'aquest procediment, escau dictar aquesta resolució sense una proposta de resolució prèvia, atès que l'entitat imputada no ha formulat alegacions a l'acord d'iniciació tendents a desvirtuar la realitat dels fets imputats, o a manifestar disconformitat amb la seva valoració jurídica. En aquest sentit, l'acord d'iniciació contenia un pronunciament precís sobre la responsabilitat imputada.
3. En relació amb els fets descrits a l'apartat de fets provats, cal acudir als apartats 1 i 2 de l'article 13 del Reglament (UE) 2016/679 del Parlament Europeu i del Consell, de 27 d'abril, relatiu a la protecció de les persones físiques pel que fa al tractament de dades personals i a la lliure circulació d'aquestes (en endavant, RGPD), que estableixen la informació que s'ha de proporcionar quan les dades personals s'obtinguin de la persona interessada:

"1. Cuando se obtengan de un interesado datos personales relativos a él, el responsable del tratamiento, en el momento en que estos se obtengan, le facilitará toda la información indicada a continuación:

a) la identidad y los datos de contacto del responsable y, en su caso, de su representante;

b) los datos de contacto del delegado de protección de datos, en su caso;

c) los fines del tratamiento a que se destinan los datos personales y la base jurídica del tratamiento;

d) cuando el tratamiento se base en el artículo 6, apartado 1, letra f), los intereses legítimos del responsable o de un tercero;

e) los destinatarios o las categorías de destinatarios de los datos personales, en su caso;

f) en su caso, la intención del responsable de transferir datos personales a un tercer país u organización internacional y la existencia o ausencia de una decisión de adecuación de la Comisión, o, en el caso de las transferencias indicadas en los artículos 46 o 47 o el artículo 49, apartado 1, párrafo segundo, referencia a las garantías adecuadas o apropiadas y a los medios para obtener una copia de estas o al hecho de que se hayan prestado.

2. Además de la información mencionada en el apartado 1, el responsable del tratamiento facilitará al interesado, en el momento en que se obtengan los datos personales, la siguiente información necesaria para garantizar un tratamiento de datos leal y transparente:

a) el plazo durante el cual se conservarán los datos personales o, cuando no sea posible, los criterios utilizados para determinar este plazo;

b) la existencia del derecho a solicitar al responsable del tratamiento el acceso a los datos personales relativos al interesado, y su rectificación o supresión, o la limitación de su tratamiento, o a oponerse al tratamiento, así como el derecho a la portabilidad de los datos;

c) cuando el tratamiento esté basado en el artículo 6, apartado 1, letra a), o el artículo 9, apartado 2, letra a), la existencia del derecho a retirar el consentimiento en cualquier momento, sin que ello afecte a la licitud del tratamiento basado en el consentimiento previo a su retirada;

d) el derecho a presentar una reclamación ante una autoridad de control;

e) si la comunicación de datos personales es un requisito legal o contractual, o un requisito necesario para suscribir un contrato, y si el interesado está obligado a facilitar los datos personales y está informado de las posibles consecuencias de que no facilitar tales datos;

f) la existencia de decisiones automatizadas, incluida la elaboración de perfiles, a que se refiere el artículo 22, apartados 1 y 4, y, al menos en tales casos, información significativa sobre la lógica aplicada, así como la importancia y las consecuencias previstas de dicho tratamiento para el interesado.”

Per la seva banda, els apartats 1 i 2 de l'article 11 de Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals (en endavant, LOPDGDD), referent a la transparència i informació a la persona afectada, disposen que:

“1. Quan les dades personals s'obtinguin de l'afectat el responsable del tractament pot donar compliment al deure d'informació que estableix l'article 13 del Reglament (UE) 2016/679 facilitant a l'afectat la informació bàsica a què es refereix l'apartat següent i indicant-li una adreça electrònica o un altre mitjà que li permeti accedir de manera senzilla i immediata a la resta d'informació.

2. La informació bàsica a què es refereix l'apartat anterior ha de contenir, almenys:

a) *La identitat del responsable del tractament i del seu representant, si s'escau.*

b) *La finalitat del tractament.*

c) *La possibilitat d'exercir els drets que estableixen els articles 15 a 22 del Reglament (UE) 2016/679.*

Si les dades obtingudes de l'afectat s'han de tractar per a l'elaboració de perfils, la informació bàsica ha de comprendre així mateix aquesta circumstància. En aquest cas, s'ha d'informar l'afectat del seu dret a oposar-se a l'adopció de decisions individuals automatitzades que produeixin efectes jurídics sobre ell o l'afectin significativament de manera similar, quan es doni aquest dret d'acord amb el que preveu l'article 22 del Reglament (UE) 2016/679."

Durant la tramitació d'aquest procediment s'ha acreditat degudament el fet descrit a l'apartat de fets provats, que és constitutiu de la infracció prevista a l'article 83.5.b) de l'RGPD, que tipifica com a tal la vulneració de "los derechos de los interesados a tenor de los artículos 12 a 22", entre els quals hi ha el dret d'informació previst als articles 13 i 14 de l'RGPD.

La conducta que aquí s'aborda s'ha recollit com a infracció molt greu a l'article 72.h) de l'LOPDGDD, en la forma següent:

"h) L'omissió del deure d'informar l'afectat sobre el tractament de les seves dades personals de conformitat amb el que disposen els articles 13 i 14 del Reglament (UE) 2016/679 i 12 d'aquesta Llei orgànica"

4. L'article 77.2 LOPDGDD disposa que, en el cas d'infraccions comeses pels responsables o encarregats enumerats a l'art. 77.1 LOPDGDD, l'autoritat de protecció de dades competent:

"(...) ha de dictar una resolució que les sancioni amb una amonestació. La resolució ha d'establir així mateix les mesures que escaigui adoptar perquè cessi la conducta o es corregeixin els efectes de la infracció que s'hagi comès.

La resolució s'ha de notificar al responsable o encarregat del tractament, a l'òrgan del qual depengui jeràrquicament, si s'escau, i als afectats que tinguin la condició d'interessat, si s'escau."

En termes similars a l'LOPDGDD, l'article 21.2 de la Llei 32/2010, determina el següent:

"2. En el cas d'infraccions comeses amb relació a fitxers de titularitat pública, el director o directora de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades ha de dictar una resolució que declari la infracció i estableixi les mesures a adoptar per a corregir-ne els efectes. A més, pot proposar, si escau, la iniciació d'actuacions disciplinàries d'acord amb el que estableix la legislació vigent sobre el règim disciplinari del personal al servei de les administracions públiques. Aquesta resolució s'ha de notificar a la persona responsable del

fitxer o del tractament, a l'encarregada del tractament, si escau, a l'òrgan del qual depenguin i a les persones afectades, si n'hi ha".

En virtut d'aquesta facultat, escau requerir al Departament d'Educació perquè al més aviat possible, i en tot cas en el termini màxim de 15 dies a comptar des de l'endemà de la notificació d'aquesta resolució, aporti el nou model de formulari que han elaborat, al qual fan referència en la seva resposta al requeriment d'informació d'aquesta Autoritat, a través del qual està previst fer efectiu el dret d'informació a les famílies o tutors legals dels alumnes atesos a l'UEC Girona de la Fundació Oscobe, quan es recullin les seves dades personals, en el marc d'una activitat de tractament diferent a la indicada en el formulari general de sol·licitud de preinscripció a ensenyaments de l'ESO.

Per tot això, resolc:

1. Amonestar al Departament d'Educació com a responsable d'una infracció prevista a l'article 83.5.b) en relació amb l'article 13, ambdós de l'RGPD.
2. Requerir al Departament d'Educació perquè adopti les mesures correctores assenyalades al fonament de dret 4rt i acrediti davant d'aquesta Autoritat les actuacions dutes a terme per complir-les.
3. Notificar aquesta resolució al Departament d'Educació.
4. Comunicar la resolució al Síndic de Greuges, de conformitat amb el que preveu l'article 77.5 de l'LOPDGDD.
5. Ordenar que es publiqui aquesta resolució al web de l'Autoritat (apdcat.gencat.cat), de conformitat amb l'article 17 de la Llei 32/2010, de l'1 d'octubre.

Contra aquesta resolució, que posa fi a la via administrativa d'acord amb els articles 26.2 de la Llei 32/2010, de l'1 d'octubre, de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades, i 14.3 del Decret 48/2003, de 20 de febrer, pel qual s'aprova l'Estatut de l'Agència Catalana de Protecció de Dades, l'entitat imputada pot interposar, amb caràcter potestatiu, un recurs de reposició davant la directora de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades, en el termini d'un mes a comptar des de l'endemà de la seva notificació, d'acord amb el que preveuen l'article 123 i següents de l'LPAC. També pot interposar directament un recurs contenciós administratiu davant els jutjats contenciosos administratius, en el termini de dos mesos a comptar des de l'endemà de la seva notificació, d'acord amb els articles 8, 14 i 46 de la Llei 29/1998, de 13 de juliol, reguladora de la jurisdicció contenciosa administrativa.

Si l'entitat imputada manifesta a l'Autoritat la seva intenció d'interposar un recurs contenciós administratiu contra la resolució ferma en via administrativa, la resolució se suspendrà cautelarment en els termes previstos a l'article 90.3 de l'LPAC.

Igualment, l'entitat imputada pot interposar qualsevol altre recurs que consideri convenient per defensar els seus interessos.

La directora,